

Subject Area
Humanities and Social
Sciences

Year: 2022
Vol: 8 Issue: 102
PP: 3145-3159

Arrival
15 July 2022
Published
30 September 2022
Article ID Number
64625

Article Serial Number
29

Doi Number
<http://dx.doi.org/10.29222/8/sss.64625>

How to Cite This Article
Kızılok, F. (2022).
“Uzaktan Eğitimin
Öğrenci Başarısı Üzerine
Etkileri ve Uzaktan
Eğitimin Etkililiğine
İlişkin Öğretmen
Görüşleri” International
Social Sciences Studies
Journal, (e-ISSN:2587-
1587) Vol:8, Issue:102;
pp:3145-3159

Social Sciences Studies
Journal is licensed under
a Creative Commons
Attribution-
NonCommercial 4.0
International License.

Uzaktan Eğitimin Öğrenci Başarısı Üzerine Etkileri ve Uzaktan Eğitimin Etkililiğine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Effects of Distance Education on Student on Success and Teacher's Opinions on the Effectiveness of Distance Education

Fulya Kızılok¹

¹ Öğretmen., Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Eğitim Yönetimi ve Denetimi, Ankara, Türkiye

ÖZET

Bu araştırmanın amacı öğretmen görüşleri doğrultusunda uzaktan eğitim süreçlerinin etkililiğini belirlemektir. Nitel araştırma yöntemi ve durum çalışması deseni yürütülen bu çalışmaya ilkökul ve ortaokullarda görev yapan toplam 20 öğretmen katılmıştır. Araştırmanın katılımcılarının belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir örnekleme kullanılmıştır. Araştırma verilerinin toplanmasında araştırmacı tarafından ilgili alan yazına ve araştırmanın amaçlarına uygun olarak hazırlanmış yarı yapılandırılmış bir görüşme formu kullanılmıştır. Verilerin analizinde betimsel analiz kullanılmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre; uzaktan eğitimin uygulanması sürecinin öğrenci başarısını olumsuz olarak etkilediği, uzaktan eğitim sürecinde kaynakların etkili olarak kullanılmadığı, Uzaktan eğitimin etkililiğinin amaç ve içerik boyutlarının geliştirilmesi gerektiği, uzaktan eğitimdeki verimi artırabilmek için bütün öğrencilerin internete erişimlerinin sağlanması gerektiği, uzaktan eğitimdeki etkililiğin artırılması için belirlenen hedef kazanımlara ulaşılabilmesi için gerekli düzenlemelerin yapılması gerektiği, eğitimde her öğrencinin gerekli teknolojiye sahip olmasının sağlanması ile gerektiği, eğitimde teknolojinin amaç doğrultusunda kullanıldığı, mevcut eğitim sistemi olan (EBA)'nın etkin bir uygulama olarak görüldüğü, MEB'in uzaktan eğitim sistemini bütün öğrencilerin aktif olarak katılımlarını ve ulaşmalarını sağlayabilecek şekilde tasarlaması gerektiği, uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin öğrencilerine hem iyi bir rehber olmaları hem de liderlik etmeleri gerektiği görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, Uzaktan Eğitim, Etkili Öğrenme, Durum Çalışması

ABSTRACT

The aim of this research is to determine the effectiveness of distance education processes in line with the opinions of teachers. A total of 20 teachers working in primary and secondary schools participated in this study, which was carried out in a qualitative research method and case study design. Easily accessible sampling, one of the purposive sampling methods, was used to determine the participants of the study. In the collection of research data, a semi-structured interview form prepared by the researcher in accordance with the relevant literature and the aims of the research was used. Descriptive analysis was used in the analysis of the data.

According to the results of the research; The implementation of distance education negatively affects student achievement, the resources are not used effectively in the distance education process, the purpose and content dimensions of the effectiveness of distance education should be improved, all students should be provided with internet access in order to increase the efficiency in distance education. Necessary arrangements should be made, it is necessary to ensure that every student has the necessary technology in education, technology is used for the purpose in education, the current education system (EBA) is seen as an effective application, the distance education system of the Ministry of Education should be actively participated and reached by all students. It is seen that teachers should be a good guide and lead their students in the distance education process.

Keywords: Teacher, Distance Education, Effective Learning, Case Study

1. GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Toplumların farklılaşmasında gelişen ve değişen teknolojinin etkileri görülmektedir ve toplumların teknolojiden kopuk olması düşünülemez. Toplumun teknolojiden etkilenmesi sürecinden eğitimde nasibini almaktadır. Çünkü toplumun, bireyin ve eğitimin bir bütünlük içinde gelişimini sürdürdüğü ve değişimi gerçekleştirdiği görülmektedir. Uzaktan eğitim için eğitimde bir devrim süreci denilebilir.

Uzaktan eğitim ile birlikte geleneksel yüz yüze yapılan eğitim farklı bir zenginlik kazanmış ve eğitim daha bireysel, geçerli, ulaşılabilir ve ekonomik hale gelmiştir. Küresel eğitimin kazandırdığı sınırların kaldırıldığı bir eğitim sisteminin gelmesi olmuştur. Bilgi ve bilgiye erişim sınırlandırılmamalıdır. Bu durumda uzaktan eğitimin, küresel eğitim için vazgeçilmezliği söz konusu olmaktadır (Kaya,1996).

Çağımızda teknolojinin hızlı gelişiminin beraberinde bilgi teknolojilerinde, bilgiye erişimde, bilgi birikiminde de baş döndürücü hızlı gelişmeleri getirmiştir. Bunun sonucu olarak insanların bilgiyi daha hızlı ve kolay bir şekilde edinebilmeleri sağlamış, insanlar bireysel ve hayat boyu öğrenme becerileri konusunda aktif kullanıcılar ve bağımsız öğrenebilen bireyler haline gelmişlerdir. Hızla gelişen teknoloji sayesinde bireylerin edinmek istedikleri

bilgiye kolay ve hızlı bir şekilde ulaşabilmekte ve bireyler sürekli devinimsel ve kendisini güncelleyen bilgi karşısında, kendisini ve bilgilerini revize edebilmekte ve sahip olduğu bilgiyi yenilenen bilgiler ile değiştirerek kendisini geliştirip, değişimler karşısında kendisini canlı tutabilmektedir. Uzaktan eğitim sürecinin hızlanmasında en önemli rolü teknolojinin gelişmesi üstlenmiştir. İletişim konusu mektupla başlayan bir süreç olarak kabul edildiğinde günümüzde interaktif bir hal almıştır. Tüm bu anlatılanlar dikkate alındığında, gelecekte eğitim anlayışının uzaktan eğitim olacağı konusunun irdelenmesi ve değerlendirilmesi için bu araştırmanın gerekliliği ve önemi vurgulanmaktadır. Teknolojinin gelişimi ile doğru orantılı olan uzaktan eğitim programlarının değerlendirilmesinin önemi üzerinde durulmaktadır. Teknolojinin hızlı gelişimi ve beraberinde getirdiği gelişimler, eğitimcilerin; eğitime yeni bir yüz kazandırmaların ve yapısının yeniden şekillenmesini, yeni eğitim öğretim programlarının teknolojik destekli olarak eğitim anlayışının geliştirilmesini ve teknolojik destekli öğrenme-öğretme modellerini geliştirmeleri konusunda, eğitimcileri zorunlu bırakmıştır (İşman, 2011). Bunların yanı sıra teknolojik gelişmeler, bilgiye ulaşılması noktasında da eğitim anlayışını etkilemiş ve eğitimin yapısında bir takım köklü değişikliklerin yapılmasına neden olmuştur. Bunların sonucunda ise, teknolojinin getirilerinden olan bilgisayarlar, tabletler, internet, akıllı tahta... gibi bir çok iletişimde kullanılan medya materyalleri, eğitim kurumlarının ve öğrenme-öğretme ortamlarını ile eğitim örgütlerinin eğitim süreçlerine dahil olmuştur.

Teknolojinin gelişmesi ile birlikte teknolojik araçlar, eğitim sürecinde bilgi ve bilgiye erişim konusunda birçok fayda ve kolaylıklar sağlamaktadır. Böylece günümüzde her geçen gün artarak devam eden eğitim talebinin karşılanabilmesi, daha büyük kitlelerin eğitime erişimlerinin sağlanabilmesi, farklı nedenlerden dolayı eğitim kurumlarına gidemeyen öğrencilerin eğitim hizmetlerinden faydalanabilmelerini sağlayabilmek gibi çok çeşitli nedenlerden dolayı bir arayış içine girilmiş ve bunun sonucunda ise internet tabanlı öğrenme, e-öğrenme gibi değişik eğitim modelleri ortaya çıkıp gelişmeye başlamıştır (Yalın, 2005).

Uzaktan eğitim anlayışının kabullenilmesi için birçok neden söz konusudur. Asıl neden olarak; nüfusun hızlı artışı ile doğru orantılı olarak eğitim talebinin de artış göstermesidir. Ellen ve Segman (2008) tarafından yapılan çalışmalar, online (çevrimiçi) uzaktan eğitim sisteminin hızla geliştiğini göstermiştir. 2007 yılından 2008 yılına kadar en az bir online eğitim kursu alan öğrencilerin oranında %12'lik bir artış olduğu söylenmiştir. 2014-2015 yılında ise online eğitim alan öğrenci sayısının 18.5 milyonun üzerinde olması beklenmekte ve ilerleyen yıllarda ise büyümenin hızla devam edeceği vurgulanmıştır (Nelley ve Tucker, 2010).

Son yıllara bakıldığında, teknolojik ve dijitalleşme çağının bir getirisi olarak ve eğitim-öğretim sürecinin en önemli konusu olan ve çok fazla araştırmanın ve projenin konusu olacak şekilde karşımıza çıkan ve incelenen uzaktan eğitim konusudur ve bu konunun önemi her geçen gün daha da artmaktadır. Teknolojik gelişmeler insanın hayatını kolaylaştırdığı kadar zorlaştırabilmektedir. Bu pencereden bakıldığı zaman, teknolojik kökenli uzaktan eğitim sistemlerinde de bir takım eksik yönler görülmektedir. Bu nedenle uzaktan eğitim sistemleri konulu ile ilgili olarak ülkemizde eğitim örgütlerinin ve eğitim sürecindeki bireyleri görüşleri de alınarak değerlendirmeler yapılması gerekmektedir.

Araştırmada problem cümlemiz uzaktan eğitim sürecinin etkililiğine ilişkin öğretmenlerin görüşleri nelerdir? sorusuna yanıt aramaktır.

1.2. Amaç

Araştırmanın amacı, öğretmen görüşleri doğrultusunda uzaktan eğitim süreçlerinin etkililiğini belirlemektir. Bu araştırmada alt problemler olarak aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

Öğretmenlerin;

- ✓ Uzaktan eğitimin uygulama sürecinde öğrenci başarısına etkisi nasıldır?
- ✓ Uzaktan eğitimde verilen eğitimin verimliliği ve kaynakların etkili kullanımı nasıl değerlendirilmektedir?
- ✓ Uzaktan eğitimin etkililiğinin amaç ve içerik boyutları nasıl geliştirilir?
- ✓ Uzaktan eğitimin etkililiğinin öğrenme-öğretme süreci boyutları nasıl geliştirilir?
- ✓ Uzaktan eğitimin etkililiğinin değerlendirme boyutları nasıl geliştirilir?
- ✓ Eğitimde teknolojik destek nasıl olmalıdır? Eğitimde teknoloji nasıl kullanılmalıdır?
- ✓ Mevcut uzaktan eğitim sistemi (EBA) nasıl değerlendiriyorsunuz?
- ✓ Sizce uzaktan eğitim sistemi (EBA) nin eksiklikleri ve iyi yönleri nelerdir?
- ✓ Sizce MEB uzaktan eğitim sistemini nasıl tasarlamalıdır?

1.3 Araştırmanın Önemi

Pandemi dönemine girilmesi nedeniyle uzaktan eğitimin önemi bir kat daha artmıştır. Öğretmenlerin teknolojik yetkinliklerini artırarak kendilerini uzaktan eğitime hazırlamaları ve öğrencilere daha verimli ders anlatmaları elzem bir durum haline gelmiştir. Araştırmadan sağlıklı sonuçlar alabilmek için, öğretmenlerden görüşler alınmıştır. Bu değerlendirme sonucunda elde edilen bulgularla sistemin artı ve eksi yönlerinin tespitinin sağlanması amaçlanmıştır.

Toplumsal ihtiyaçlar ve bireylerin ihtiyaçlarındaki farklılaşmalar da teknolojinin ve bilişimin hızla gelişmesinde etkili olmuştur. Gelişen teknolojinin birçok alanı etkilediği gibi eğitim alanında da büyük bir etkiye sahiptir. İnsanlar zamana ve mekana vermiş oldukları önemin artması sonucu, insanların bu ihtiyaçlarının giderilmesi nedeniyle eğitim anlayışında da uzaktan eğitimin gelişimi hız kazanmaya başlamıştır. Tüm bu hızlı gelişim ve değişim süreci göz önünde bulundurulduğunda, geleceğin eğitim anlayışının uzaktan eğitim olacağından, uzaktan eğitimin öneminin ve gerekliliğinin ortaya çıkarılması, bu araştırmanın önemini ortaya çıkarmaktadır. Uzaktan eğitim sisteminin hızla gelişen ve yaygınlaşan bir eğitim sistemi olarak değerlendirilmesinden sağlıklı sonuçlar alınabilmesi için, eğitim sisteminin içinde yer alan bireylerden (öğretim elemanları, öğretmenler ve öğrenciler gibi) görüşler alınmıştır. Söz konusu değerlendirme sonucu elde edilen bulgular ile uzaktan eğitim sisteminin artı ve eksi yönlerinin neler olduğunun tespit edilmesi amaçlanmıştır.

1.4. Varsayımlar

Araştırmamızın planlanıp yürütülmesinde aşağıdaki sayılılardan hareket edilecektir. Bunlar;

- ✓ Seçilen örneklem evreni temsil etmektedir.
- ✓ Araştırmaya katılan öğretmenlerin bilgileri, birikimleri ve tecrübeleri yeterlidir.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma,

- ✓ Bu araştırma, 2021-2022 Eğitim ve Öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığı okullarında görevli öğretmenler ile sınırlıdır.
- ✓ Veri toplamada kullanılan ölçek maddeleri ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Eğitim: Ertürk'e (1972) göre eğitim; bireyin kendi yaşantısında istendik yönde davranış değişikliği meydana getirme veya yeni davranışlar kazandırma sürecidir.

Öğretmen: Resmi ya da özel bir eğitim kurumunda çocukların, gençlerin ya da yetişkinlerin istenilen öğrenme yaşantıları kazanmalarına rehberlik eden ve yön veren kişi(Fidan ve Erden, 1994, s.75).

Uzaktan Eğitim: Bireylere kendi kendilerine öğrenme imkânının sağlandığı, geleneksel eğitime göre daha esnek ve birey koşullarına uyurlanabilir bir eğitimidir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Eğitim, Teknoloji ve Eğitim Teknolojisi

Alanyazında eğitim konusunda birçok tanım yapılmaktadır. Ertürk (1994)'e göre eğitim; bireyin davranış biçimlerinde, kendi yaşamı gereği istendik yönde oluşan, kalıcı iz bırakabilen tutum değişiklikleri iken Sönmez (2011)' e göre ise eğitim en kapsamlı tanımı ile bir kültürlenme sürecidir. Eğitimin tanımı içinde yer alan yaşantı kelimesinin anlamı ise, bireyin, diğer bireyler ile veya çevresindekiler ile birlikte gerçekleştirmiş olduğu etkileşimin sonucunda elde ettiği farklı davranış biçimleri ve kazanımlarıdır (Ertürk, 1975).

Eğitimin tanımı içerisinde yer alan başka bir kavram olan davranış ise bireylerin çevresinden gelen uyarıcılara karşı gösterdiği tepkilerdir (Sönmez, 2004).

Bütün bu tanımlardan yola çıkarak eğitimi farklı kuramcılarının, felsefi akımların, uzmanların ve kişilerin farklı yönleriyle ele aldıkları ve farklı açılardan yorumladıkları görülmektedir. Yani eğitim bir süreci kapsar ve bu sürecin en önemli unsuru insandır. Bir toplumda bireyler ne kadar iyi eğitim alırlarsa toplum o denli sağlıklı olur ve geleceğe yönelik daha sağlam temeller atarak güvenle bakabilirler.

Öğretim mefhumu, öğrencinin gelişimini hedefleyen ve öğrencide öğrenme sürecinin başlatılarak sürdürülebilmesi ve öğrenmenin gerçekleştirilebilmesi amacıyla tasarlanmış planlı faaliyetler bütününden oluşan bir süreçtir (Açıkgöz, 2000). Eğitim mefhumu kelimesi genellikle eğitim kavramı ile karıştırılmakta ve eğitim kelimesinin

yerine kullanılmaktadır. Fakat farklı şeylerdir. Yani öğretim; eğitim sürecindeki bir takım etkinliklerin ve faaliyetlerin bütününden oluşmaktadır. Bir diğer deyişle öğretim; “Öğrenmenin gerçekleşmesi ve bireyin gerçekleşmesi yönündeki istendik davranış değişikliklerini kazanıp, geliştirmesi amacıyla uygulanabilen tüm etkinliklerin ve faaliyetlerin kapsandığı bir süreçtir (Varış, 1991).

2.2. İnternet Tabanlı Öğrenme

Bilginin ve kitlesel iletişimin sıklıkla kullanıldığı çağımızda, bilgi ve kitlesel iletişim teknolojilerinin hızla artması sonucu bilgi biriminden faydalanılması konusu daha fazla önem arz etmeye başlamıştır. Küreselleşen günümüz dünyasında bilgiye ulaşma teknolojilerinin getirdiği yenilikler içinden en önemlisi kuşkusuz ki internettir.

İnternet için her ne kadar bir iletişim, tanıtım, halkla ilişkiler, ticaret, kültür ve sanat ortamı gibi bir yaklaşım söz konusu olsa da, bütün bunların yanı sıra internet eğitimde ve öğrenmede sürekliliğin olduğu, bireysel veya ortak çalışmalarda uzaktan çalışma imkanının sunulduğu bir ortamdır (Akgül, 2000).

İnternet, bilgisayarların birbirlerine bağlanması sonucunda oluşan dünyanın en büyük bilgi kütüphanesidir. İnternet aracılığıyla bireyler oldukça çabuk ve hızlı bir şekilde ihtiyaç duydukları bilgiye ulaşmaktadır.

Bireylerin bilgiye erişebilme, bilgiyi paylaşma, üretme ve saklama gereksinimleri sonucunda meydana çıkan ve git gide büyüyerek devasa bir iletişim ağı haline gelen internet, sunduğu bilgiye erişim ve iletişim imkânları sağlayan hizmetler ile eğitim başta olmak üzere sağlık, savunma, sanayi ve çeşitli kamu sektörleri gibi birçok alanda kullanılabilir hale gelmiştir. İnternet vasıtasıyla, ardımızda bıraktığımız her saniye ve her gün, hızla değişen ve güncellenen bilgiye herkesin her zaman ve istedikleri yerde erişme fırsatı sağlanmaktadır (Kesim, 2002).

2.3. Uzaktan Eğitim

Okullarda alınan eğitimin, insanlarda beklentiyi tam manasıyla karşılayamadığı görülmektedir. Mesela, Harvard'dan mezun olmak asla yetmemekte, iş hayatında daha güçlü olmak için farklı bilgi ve eğitim yatırımlarının da olmasına ihtiyaç vardır. Bu açığı ancak uzaktan eğitimle kapatılması söz konusudur.

Uzaktan eğitime olan talep, teknolojinin hızla gelişmesi ile birlikte artış göstermektedir. Fakat bireyler elektronik ortamları ile ilgili bir takım sıkıntılar yaşamakta ve bu sıkıntılarda bireylerde uzaktan eğitim konusundaki görüşleri olumsuz yönde etkilemektedir. Yapılan çalışmalar, uzaktan eğitim konusunda bazı öğrencilerin olumlu yönde görüş bildirdiklerini bazı öğrencilerin ise olumsuz yönde görüş bildirdiklerini göstermektedir. Örneğin doktora öğrencileri, uzaktan eğitimin öğrencileri doğrudan yada dolaylı bir şekilde etkilemesi konusunda olumlu düşüncelerinin ve izlenimlerinin olmadığını ifade etmişlerdir (Ural, 2007). Bir başka çalışmada ise devlet okullarında veya özel okullarda çalışan öğretmenlerin, uzaktan eğitime bakış açıları veya e-öğrenmeye yönelik düşüncelerinin daha ılımlı olduğu yönünde bir tespit yapılmıştır (Ağır, Gür ve Okçu, 2008)

Uzaktan Eğitim Tarihesine bakılırsa; ilk olarak 1830'larda mektupla öğrenme şeklinde başlamıştır. Mektupla uzaktan eğitim, okul tarafından posta yoluyla yürütülen bir öğretim yöntemidir. Eve bağlı olarak yaşayanlar çoğunlukla fiziksel engellerden dolayı mektupla eğitim sisteminden önemli ölçüde yararlanmıştır. Bu yıllarda dernekler, aktif çalışanlar ve silahlı kuvvetler eğitim sisteminden mektupla yararlanmıştır (Kaya,1996:5).

Ülkemizde ise, zaman zaman, biriken eğitim sorunlarının çözümü için önemli reform hamleleri yapılmıştır. Eğitimde temel inovasyon çizgilerinin tanımlandığı durumlarda taraflı öneriler, tarafsız kriterler ile değiştirilir. Bu kriterlerin geliştirilmesinde olumlu durumlarla ilgili çalışmalar günümüzde yaygın olarak kullanılmaktadır. Türk eğitim sistemi hızla büyüyen nüfusun eğitim ihtiyaçlarını karşılamaya çalışırken, nüfusun en etkili eğitimi konusunda titizlik göstermelidir (Varış, 1991:175, 179; Hakan ve Diğerleri, 1997:3).

Ülkemizde uzaktan eğitim ilk kez 1956 yılında, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde, Bankacılık ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü'nde başlamıştır. Çalışanları eğitmeyi ve sertifika almalarını hedefleyen bu projenin başarısını takiben, Milli Eğitim Bakanlığı bir Mektupla Eğitim Merkezi kurmuştur. Eğitimlerini mektupla verilen kurslar ile tamamlamalarına destek olunmuştur.

Ülkemizde uzaktan eğitim adına yaşanan büyük gelişmelerden biri 1974 yılında mektupla yükseköğretim merkezinin kurulmasıyla yaşanmıştır. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi 1981 yılında Yükseköğretim Kanunu kapsamında kurulmuştur.

2.4. Uzaktan Eğitimin Avantajları

Yurdakul (2015) teknolojinin gelişmesiyle birlikte ortaya çıkan uzaktan eğitim modelinin avantajlarını şu şekilde sıralamıştır. Bunlar eğitimin demokratikleşmesini sağlaması, öğrencilere öğrenme ve öğretme bağlamında zengin bir platformun sunulduğunu, örgün eğitime destek olarak eğitim olanaklarının ortaya çıkmasını, eğitim-öğretim

sürecinin daha esnek bir hale getirilmesini, öğretmenlerde öğrenme düzeylerinde ve öğretme hızlarında çeşitli imkanları sunabilmesi, öğrencilerde bireysel, özgür, bağımsız düşünebilme yeteneğinin geliştirilip desteklenmesi, eğitim hizmetlerinden çok daha fazla geniş kitlelerin faydalanabilmesinin sağlanarak eğitimde fırsat ve imkan eşitliğini sağlaması, öğrencilerin, öğrenme süreçlerinde aktif bir şekilde yer almaları,, şeklinde sıralanmaktadır. Alanyazında uzaktan eğitimi avantajları konusunda bir takım çıkarımlar bulunmaktadır. Uzaktan eğitim sisteminde, zaman ve mekan sınırlamasının olmayışı, eğitimin çok daha geniş kitlelere ulaşmasını sağlamaktadır.

Uzaktan eğitim modeli ile, örgün eğitime erişim konusunda problem yaşayan bireylere eğitime katılma fırsatı sunulmaktadır (Özer, 1998). Eğitime erişimde karşılaşılan problemler coğrafi nedenler, fiziksel engellerden kaynaklanabilmektedir. Söz konusu problemler nedeniyle örgün eğitime devam edemeyen öğrenciler için eğitimde fırsat ve imkan eşitliği sağlanmaktadır. Uzaktan eğitim ile bireyler, kendi istekleri doğrultusunda istedikleri zaman diliminde öğrenme fırsatı elde etmiş olurlar. Bu da eğitimin bireyselleşmesini sağlar. Uzaktan eğitim, örgün eğitime göre maliyet ve zaman bakımından değerlendirildiğinde daha ekonomiktir. Bireylere, herhangi bir zaman dilimi, cinsiyet, yaş sınırlaması getirmeden, istedikleri ortamda ve zaman diliminde öğrenme imkanı sunduğundan, hayat boyu öğrenme faaliyetlerini destekleyici niteliktedir. Uzaktan eğitimin bir diğer faydası da farklı ortamlarda bulunan öğretmenlerin veya öğrencilerin birbirleri ile iletişime ve etkileşime geçerek, ellerindeki kaynaklardan yararlanma imkanı sunmasıdır. Uzaktan eğitim yaşın, cinsiyetin, zamanın, mekanın veya coğrafi ve fiziki bağlamda herhangi bir engelin olmadan, bireye özgü öğrenme fırsatı sunabilen ve oldukça esnek bir eğitim modelidir. Bireylerde bağımsız öğrenme modelini destekleyen uzaktan eğitim modeli, kendi öğrenmelerinden sorumlu olan bireylerin öğrenme sorumluluğunu kazanmalarını da desteklemektedir. Bunun yanı sıra alternatif ve çok fazla düzeyde yazılı ve basılı, görsel ve işitsel olmak üzere çok ortamlı (multimedya) ve etkileşimli öğrenme ve öğretme imkanlarını sunmaktadır (İşman,2006).

2.5. Uzaktan Eğitim Özellikleri

Uzaktan eğitimin, disiplin olmanın ölçütlerine uyduğunu ve akademik bir disiplin olarak betimlenmesi gerektiği söylenebilmektedir (Kaya, 2002:17).

Bireysel bir etkinlik olarak görülen uzaktan eğitim, bu özelliğinin yanı sıra öğrenme ve güdülenme üzerine kuruludur. Öğrenmeye rehberlik etmektedir ve öğrencilerin etkinleşmelerini için sürekli destekleyici niteliktedir. Öğrencilere sürekli bir şekilde destek verilmesi, uzaktan eğitime, öğretme bileşenini oluşturmaktadır.

2.6. Uzaktan Eğitim Fırsatları

Araştırmacıların ve eğitimcilerin, uzaktan eğitimin yüz yüze eğitime oranla verimliliği ve etkinliği konusunda bir takım sorgulamaları bulunmaktadır. Araştırmacıların bu yönde yapmış oldukları çalışmalarda, uzaktan eğitim sürecinde kullanılan teknolojinin doğruluğu ve doğru tekniklerin kullanılması halinde, öğrencilerde karşılıklı etkileşime geçilmesi konusunda doğru ortamın hazırlandığını ve öğretmenden öğrenciye yönelik olduğu zaman zarfında, uzaktan eğitimde de en az yüz yüze eğitim kadar etkinliğin sağlanacağı ve verimliliğin artacağı belirtilmektedir (Aldım, 2013).

Bütün bu anlatılanlar ışığında, uzaktan eğitimin doğru sunulması halinde ortaya çıkacak faydaları; Öğrenme ihtiyacı duyan her bireyin, aynı imkan doğrultusunda eğitim hizmetinden faydalanabilmesi, eğitim kurumlarında geçirilen zamanın azaltılıp, mesleklerinde uygulamaya yönelik deneyim kazanmaya olanak tanınması, örgün eğitimin gereği yerleşik düzende sunulan eğitimin, maliyet sorununun ortadan kaldırılması ve fiziksel eksikliklerin giderilmesini sağlaması, ihtiyaç duyulduğu anda, her ortamda ve zaman diliminde eğitimi verilmesi böylece eğitim öğretim faaliyetlerinin mali bir yük olmaktan çıkarılması, eğitime erişim konusunda kolaylıklar sağlaması, ihtiyaçlara göre şekillendirilmiş eğitimin görev doğrultusunda hazırlanması, gerçek hayatta karşılaşılan uygulamalar ile eğitim öğretim sürecindeki zaman farklarının yok sayılacak katdarminimize edilmesi, esnekliğin sağlanması, beklenmedik durumlarda ihtiyaca uygun eğitim ortamının oluşturulması, öğrenciden geri dönütün kolayca alınması, eğitimin tüm paydaşlarının ve eğitimden yararlananların bir çok iletişim yöntemlerinin ve etkileşimlerinin sağlanarak tüm bireylere eğitim eşitliğinin sağlanması, şeklinde sıralanmıştır (MEB, 2020).

Uzaktan eğitim ile ilgili olarak ortaya konulan tanımlamalar bize bu eğitim metodunun bir takım imkanlar ve fırsatlar doğurduğunu göstermektedir. Bu imkan ve fırsatları, öğrencilere farklı özgürlük alanları açmak, ilk kaynaktan bilgi aktarımı, kitlelere eğitim hizmetinin sunulması, ortaya çıkan imkan eşitsizliklerinin giderilmesi, bireysel ve bağımsız öğrenmenin önünün açılması, eğitim maliyetlerinin en aza indirilmesi ve kalitenin artırılması, bireylere karşı sorumluluğun ortaya çıkarılması, eğitim seçenekleri farklılık arz eden bireylere hizmet sunulabilmesi, zenginleştirilmiş öğretim ortamlarının oluşturulabilmesi, eğitim programlarının standart hale getirilmesi, zaman ve mekandan bağımsız eğitim etkinlikleri yapılması suretiyle sınıfta ders çalışma zorunluluğundan kurtulması ve eğitimin kişiselleştirilmesi şeklinde sıralamak mümkündür (Kaya, 1996).

Uzaktan eğitimin sunmuş olduğu fırsat ve imkanlarının yanında bir takım engeller ve sınırlılıkları da bulunmaktadır, bu sınırlılıkları ise; herhangi bir sebeple çalışmak zorunda olan öğrencilerin dinlenememesi, yüz yüze eğitim faaliyetlerinde ortaya çıkan iletişimin ve etkileşimin sağlanamaması, kendi kendine yetemeyen öğrencileri destek olunamaması ve uygulama gerektiren derslerden yeterince faydalanamama şeklinde sayabilmek mümkündür (Kaya, 1996).

Kullanılmaya başlandığı ilk günden günümüze kadar olan süreçte devamlı olarak bir dönüşüm ve gelişim süreci geçirmekte olan uzaktan eğitim pek çok aşama katetmiştir. Bu anlamıyla 5 kuşak uzaktan eğitimin varlığından söz edilmektedir. Bu aşamalar; yazışma eğitimi, tek yönlü medya, yayın veya kaydedilmiş medya, örneğin video kasetlerle yazdırma, iki yönlü, sesli veya görüntülü konferans aracılığıyla senkronize tele-öğrenme, esnek öğrenme gibi çoklu ortamların kullanımı, çevrimiçi ile birleştirilen eşzamansız çevrimiçi öğrenmeye dayanmaktadır. Eğitim teknolojilerinde ortaya çıkan değişimler ve eğitim yaklaşımı sayesinde uzaktan eğitim süreçleri belli aşamalar geçirmek suretiyle gelişmeye devam etmiştir (Taylor, 1999). Bu eğitim metodu bir takım şartlar sebebiyle direkt olarak okula gelemeyen bireylerin eğitim gereksinimlerini gidermek amacıyla kullanılmakta olan ve bireylerin kendilerine ait beceri, ilgi alanı ve süratlerine göre şekillenen öğrenme imkanları sağlayan bir eğitim metodudur. Çeşitli şekillerde ortaya çıkan eğitim sınırlılıklarına ve problemlerine alternatif olarak geliştirilmiştir (Şen, Atasoy ve Aydın, 2010).

2.7. Sınıf Yönetiminde Uzaktan Eğitim ve Uzaktan Eğitime Dair Olumsuz Görüşler

Uzaktan eğitimdeki öğrenme ortamı, belirli yazılımlar kullanılarak oluşturulan bir Öğrenme Yönetim Sistemi ile sağlanır. ÖYS, eğitim ortamının ağ bağlantısı üzerinden yönetilmesini sağlayan öğrenme öğretimi için belirli bir bileşen sistemidir (Nichols, 2003).

Başka bir deyişle, kullanıcılara derslerin ağ üzerinden aynı anda veya eşzamansız olarak uygulandığı öğrenme-öğretme ortamında (olasılık, animasyon, video, sunum, etkileşimli sanal sınıflar, tartışma gibi materyaller ekleme, düzenleme, paylaşma) uzaktan eğitim yazılımı olarak birçok imkanı vardır. Ayrıca, bu sistem sadece öğrenmenin gerçekleştirilmesi için bir altyapı oluşturmakla kalmaz, aynı zamanda sanal bir ortamda belirli bir zamanda öğretmenlerin ve öğrencilerin farklı mesafelerden öğrenmelerini sağlar. Yüz yüze eğitimden farklı olarak, mesafe kavramı öğrenme etkinliklerinin pasif bir şekilde gerçekleştirildiği anlamına gelmemelidir. Aksine, uzaktan eğitimde öğrenci, öğretmen ve içerik kavramları arasında dinamik bir etkileşim vardır (Moore, 1989).

Sanal ortamlardaki etkileşim, duygusal özelliklerin oluşumunda ve öğrenmenin etkinliğinde önemli bir rol oynar (Parkinson, Fischer ve Manstead, 2005).

Doğrudan öğrenci başarısı ve diğer duygusal özellikler ile ilgili olan bu kavram uzaktan eğitimde öğrenmenin etkinliğinde dikkate değer bir değişkendir (Tan, 2006),

Falowo'ya (2007) göre, genel bir önyargı olarak, uzaktan eğitim konusunda olumsuz bir görüş vardır.

Schommer (1990) tutum ve davranışların temelinde, epistemolojik inançların etkisinin olduğunu ifade etmiştir.

Eğitimdeki inançlara vurgu, bireyin davranışını değiştirebilecek bir etkiden kaynaklanabilir. Bu bağlamda, epistemolojik inançlar içsel bir süreç olarak kabul edilir; bilginin anlamını ve bireyin tutum, davranış ve yargılarının oluşumunu etkiler (Deryakulu, 2004).

2.8. İlgili Araştırmalar

Eğitimde ortaya çıkmakta olan fırsat ve erişim eşitsizliklerinin giderilmesine dönük, hayat boyu öğrenme ve eğitim metodunu destekleyen, kişisel ve toplumsal hedef ve amaçların hayata geçirilmesine yarar sağlayan ve de eğitimde teknolojik imkanların kullanımını en üst düzeye çıkararak kişisel öğrenme süreçlerini desteklemekte olan uzaktan eğitim (Kaya, 2002), on dokuzuncu yüzyıldan günümüze kadar yoğun bir şekilde gelişim göstermeye başlamıştır. Uzaktan eğitim gelişim sürecinde pratik ve teorinin birleştirildiği üzerinde araştırmalar ve akademik çalışmalar yapılan popüler bir ilgi alanına dönüşmüştür (Kaya, 2002).

Alanyazında uzaktan eğitim ile ilgili araştırma ve çalışmalar mercek altına alındığında 80'li yıllardan günümüze kadar, bir takım sınıflandırma paradigmaları ortaya konulması amacıyla bu sahada yapılmış olan araştırmalara dönük çeşitli değerlendirmelerin yapıldığı gözlemlenmektedir. Yapılan bu değerlendirme sonuçları bize eğitim teknolojileri, eğitimde öğrencinin desteklenmesi ve öğretim tasarımı konularının temel araştırma konuları olarak seçildiğini göstermektedir (Zawacki-Richter, 2009).

Uzaktan eğitime yönelik araştırmalardan birisi olan “Uzaktan Eğitimin Durumu ve Trendleri” isimli kitapta; bu konunun teorisinin, felsefesinin ve eğitim disiplinin tanımlanmaya çalışıldığı görülmektedir. Ayrıca öğrenciler ile diğer öğrenciler, öğretmenler, okul müdürleri, danışmanlar gibi destekleyici yapılar arasındaki iletişim unsurları,

öğrenci ortamları, yönetim ve organizasyon, uzaktan eğitim öğrencileri, gerekli olan sistemler, gerekli koşullar ve motivasyon, ana fikir ve ekonomi ya da uzaktan eğitimin tarihsel gelişimi gibi konular üzerinde durulmuştur (Holmberg, 1985). Uzaktan eğitim ile ilgili literatür taramasına göre öğrenci memnuniyeti (Koper, 2015), klasik eğitim yöntemleri ile uzaktan eğitim metodunun karşılaştırılması (Hwang, Vu ve Chen, 2012) ve uzaktan eğitim sisteminin önündeki sınırlılıklar ve engeller (Chung ve Khor, 2015) şeklindeki konuların araştırma odağına alındığını göstermektedir. Bu araştırma ve çalışmaların tümü önem arz etse de genelinin deneysel çalışmaların mercek altına alındığı araştırmalar gibi zayıf olduğu da bir gerçektir (Hauser, 2013).

Uzaktan eğitim ile ilgili araştırmalarda ortaya çıkan bulgularda dikkat çeken hususlardan birisi de diğer bölümlerde eğitim alan öğrencilere göre uzaktan eğitim öğrencilerinin tutum puanlarının düşük seviyede seyretmesidir. Bu durum, uzaktan eğitim metoduna tabi derslere katılan öğrencilerin uzaktan eğitim teknolojilerini kabul düzeylerinin ve bu teknolojileri kullanabilme becerilerinin düşük olması ile açıklanmaktadır (Croop, 2000; Çavuş ve Gökdaş, 2006; Korkmaz ve Altun, 2013; Şahin ve Schreglmann, 2012)

Yapılan bir araştırmada Bernard ve diğ. (2004), uzaktan eğitim ile alakalı 1985-2002 seneleri arasında hazırlanan 232 çalışmayı inceledikleri bir meta-analiz çalışması ortaya koymuşlardır. Araştırma neticesinde, katılımcıların rastgele seçimi ve uygun koşulları altında değerlendirilmesi, yapılan bu değerlendirmelerin güvenilirliği ve geçerliliği sağlanmış, deneysel kontrol ve öğrenci-öğretmen tutumlarına yer verildiği görülmüştür ancak, uzaktan eğitim alanında kullanılan nicel yöntemlerin düşük kalitede oluşmuş olduğu görülmektedir (AnglinAnglin ve Morrison, 2000; Perraton, 2000).

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırmanın amacı, öğretmenlerin mesleki öğrenmesini etkileyen faktörleri incelemektedir. Bu araştırma nitel araştırma yöntemi ve fenomenoloji deseninde kurgulanmıştır. Fenomenoloji deseninde araştırma konusu edilen fenomene ilişkin katılımcıların görüşleri deneyimlerine dayalı olarak ortaya çıkarılmaya çalışılır. Sıradanlaşmış olarak görülen bu deneyimler araştırma için büyük öneme sahiptir (Ulaşkın, 2019).

3.2. Katılımcılar

Bu çalışmanın katılımcılarını amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt ve maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılarak seçilmiş toplam 20 öğretmen oluşturmaktadır. Bu çalışmaya katılan öğretmenler yaş, cinsiyet, mesleki kıdem gibi demografik değişkenler açısından katılımcı grup mümkün olduğunca farklı özelliklere sahip olanlardan seçilmiştir. Bu şekilde maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılmıştır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak yarı-yapılandırılmış bir görüşme formu kullanılmıştır. Bu form, alan yazına ve uzman görüşlerine dayalı olarak oluşturulmuştur. Formun geçerliğini sağlamak için alan yazın taranmış daha önce gerçekleştirilmiş çalışmalar incelenmiştir. Güvenirliği sağlamak için katılımcıların kendilerini rahat hissetmesi sağlanmıştır. Formdan bazı örnek sorular şöyledir:

- ✓ Öğretmenler için mesleki öğrenme gerekliliğinin sınıf yönetimindeki etkisi nedir?
- ✓ Öğretmenlerinin mesleki öğrenmelerinin göreve bağlılıkları açısından etkisi nedir?

3.4. Verilerin Toplanması

Verilere, Google form üzerinden ve mail üzerinden ulaşılabilecektir. Çalışma grubunun sorulara verdikleri cevaplar, aslına bozmadan orijinal görüşler korunarak araştırmacı tarafından kısaltılması sağlanmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Bu araştırmada betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Araştırmaya katılanların deneyimlerinden direk alıntılarla ve sonuçların açıklanması yoluyla araştırmanın geçerliği artırılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu sebeple araştırmanın amacının anlaşılabilirliğini artırabilmek için araştırmacı tarafından toplanan formlar incelenmiş, çözümlenmiş ve sonuç olarak katılımcıların deneyimlerine direk atıfta bulunulmuştur. Yapılan analiz sonucunda elde edilen veri, benzer çalışmaların sonuçlarıyla karşılaştırılıp sınıflandırılmaya çalışılmıştır.

4. BULGULAR VE YORUM

Tablo 1. Uzaktan Eğitimin Uygulama Sürecinde Öğrenci Başarısına Etkisi Nasıldır? Sorusuna Dayalı Görüşler

Temalar	Kodlar	f
Eğitimsel	Olumsuz etkileri olmuştur	16
Sosyal ve ekonomik	İnterneti olanlar için iyi olmayanlar için kötü	4

Tablo 1’de “Uzaktan eğitimin uygulama sürecinde öğrenci başarısına etkisi nasıldır?” Sorusuna ilişkin olarak katılımcı görüşleri ele alınmıştır. Buna göre katılımcıların büyük bir bölümü (f=16) “olumsuz etkileri olmuştur” yanıtını vermiştir. Katılımcıların “Uzaktan eğitimin uygulama sürecinde öğrenci başarısına etkisi nasıldır?” Sorusuna dair kendi ifadelerinden birkaçı aşağıda verilmektedir:

“Başarısız. Pek başarılı olmamıştır. Öğrenci akademik başarısı düşmüştür. Uzaktan eğitimle çocuklar okul ortamında olduğu kadar desteklenemiyor ve eğitimde aksamalar, tam öğrenememe vb sorunlar oluşturabiliyor. Öğrenci başarısı düşmüştür. Çok verimli olmamıştır.” (f=16)

“İnterneti olanlar İçin olumlu olmayanlar İçin olumsuz. Evde aile destekli olduğu sürece başarılı. Her çocuğa ulaşmak mümkün olmadığından ve anlamakta sorun yaşadığımızdan başarıyı düşürdüğüne inanıyorum. Uzaktan eğitim sürecinin ,eğer yeterli maddi şartlar ve bunun yanı sıra güdülenme sağlanırsa, öğrencilerin öğrenme süreçleri açısından oldukça verimli olabildiğini düşünüyorum. Ancak yüz yüze eğitimdeki sosyalleşme, okul kültürü kazanma sosyal öğrenme vs. pek çok kazanım açısından yine de uzaktan eğitimin kazanımlarının yüz yüze eğitimle kıyaslanamayacak kadar geride kaldığını da söylemek isterim.” (f=4)

Tablo 2. Uzaktan Eğitimde Verilen Eğitimin Verimliliği Ve Kaynakların Etkili Kullanımı Nasıl Değerlendirilmektedir? Sorusuna Dayalı Görüşler

Temalar	Kodlar	f
Eğitimsel	Verimsiz ve çok kötü	13
	Kaynaklar ve eğitim her koşulda etkin kullanılabilir	4
Sosyal ve ekonomik	Öğrencilerin hepsine ulaşamadığımız için yeterli değildi	2

Tablo 2.’de, Uzaktan eğitimde verilen eğitimin verimliliği ve kaynakların etkili kullanımı nasıl değerlendirilmektedir? Sorusuna ilişkin katılımcı görüşleri ele alınmıştır. Buna göre katılımcıların büyük bir bölümü (f = 13) “verimsiz ve çok kötü” olarak ifade etmiştir. Katılımcıların; konuya ilişkin olarak kendi ifadelerinden birkaçı aşağıda verilmektedir:

“Verimsiz çok kötü. Yetersiz. Etkin kullanılsa da verim düşük. Uzaktan eğitim pek verimli olmamıştır. Kaynaklar etkin ve verimli kullanılmamaktadır. Geline noktada pek verimli bir eğitim gerçekleşmediği görülmüştür. Bence çocuklar için uygun ve verimli değildir. Çok etkili değildir. Yeterli değil. Ekranı yansıtarak genel uygulamalar yapabildim. Bireysel çalışmalar yapmak mümkün olmadı. Hiçbir katkısı olmadı maalesef. Uzaktan eğitim sürecinde verimlilik ve kaynakların etkili kullanımı yüz yüze eğitimde olduğu gibi öğrencilerden alınan dönüşlerle değerlendirilebilir. Bu da sözlü yada yazılı ölçme araçları ile yapılabilir.” (f=13)

“Bazı derslerde verimli oldu ama öğrencilerin hepsine ulaşamadığımız İçin yeterli değildi.” (f=2)

Tablo 3.Uzaktan eğitimin etkililiğinin amaç ve içerik boyutlarının geliştirilmesi için görüşleriniz nelerdir? Sorusuna dayalı görüşler

Temalar	Kodlar	f
Eğitimsel	Geliştirilmeli	8
	Ne kadar gelişmiş olsa da yüz yüze eğitimin yerini tutmaz	4
Sosyal	Aile ile birlikte ve herkese ulaştırıldığında etkili olur	6
Yönetimsel	Daha sistematik olmalı	2

Tablo 3.’de, Uzaktan eğitimin etkililiğinin amaç ve içerik boyutlarının geliştirilmesi için görüşleriniz nelerdir ? Sorusuna ilişkin katılımcı görüşleri ele alınmıştır. Buna göre katılımcıların büyük bir bölümü (f = 8) “geliştirilmeli” olarak ifade etmiştir. Katılımcıların; konuya ilişkin olarak kendi ifadelerinden birkaçı aşağıda verilmektedir.

“Geliştirilmelidir. Etkili materyal kullanımı üç boyutlu görseller kullanılabilir. Öğretmenler dijital yetkinlik eğitimi almalı. Eğitici ve öğrencilerin bilişim bilgileri artırılmalıdır. Öğrenciyi kazanıma ulaştıracak daha çok etkinlik üretilebilir. Planladığım amaçlarıma az sayıda öğrenciyle ulaşabildim. Uzaktan eğitimin etkililiğinin artması için çocukları çok boyutlu olarak desteklemek gerekir. Okul ortamında sunulabilen çocuklara verilen kazanımları destekleyici nitelikte etkinlik ortamı oluşturmak. Teknolojik donanımı daha iyi seviyeye taşımak. Uzaktan eğitimin amaç ve içerik açısından geliştirilebilmesi ancak maddi şartların ve güdülenmenin sağlanması ile olabilir. Bunun yanı sıra yüz yüze eğitimde olduğu gibi okul-veli- öğrenci işbirliğinin azami derecede sağlanması, eğitim politikalarının da bu duruma göre revize edilmesi önemli bir unsurdur. Öğretmen yeterliliklerinin ve motivasyonunun artırılması için de çabalanmalıdır.” (f=8)

“Uzaktan eğitim gelişime açık bir konu değildir. Okul öncesinde dikkat süresi kısa olduğu için içerik ne kadar iyi olursa olsun çocuğa yeteri düzeyde ulaştırılması mümkün değil. Ne kadar gelişmiş olsa da yüz yüze eğitimi tutmaz.” (f=4)

“Her ailenin internete ve teknolojik aletlere kolayca ulaşabilmesi gerekiyor. Öğrenci ve velilerin bilinçlendirilmesi. Görsel ve işitsel çoğunlukta olduğu uygulama ve pratik çalışmaların evde aile ile yapıldığında etkili olacağını düşünüyorum.” (f=6)

“Daha sistemli bir şekilde düzenlenmeli ve işlenmesi sağlanmalı” (f=2)

Tablo 4. Uzaktan Eğitimin Etkililiğinin Öğrenme-Öğretme Süreci Boyutlarının Geliştirilmesi İçin Görüşleriniz Nelerdir? Sorusuna Dayalı Görüşler

Temalar	Kodlar	f
Ekonomik	İnternete herkes ulaşabilmeli ve her evde bilgisayar olmalı	6
Sosyal	Daha çok iletişim kurulmalı	5
Eğitimsel	Eğitimler verilmeli	5
	Uzaktan eğitim yapılmamalı	2
Yönetmel	Zaman ve kaynak ayrılmalı	2

Tablo 4.'de, Uzaktan eğitimin etkililiğinin öğrenme-öğretme süreci boyutlarının geliştirilmesi için görüşleriniz nelerdir? Sorusuna ilişkin katılımcı görüşleri ele alınmıştır. Buna göre katılımcıların büyük bir bölümü (f = 6) “internete herkes ulaşabilmeli ve her evde bilgisayar olmalı” olarak ifade etmiştir. Katılımcıların; konuya ilişkin olarak kendi ifadelerinden birkaçı aşağıda verilmektedir.

“İnternete herkes ulaşabilmeli, her evde bilgisayar olmalıdır. İlk önerim her çocuğa devlet tarafından uygun cihazların sağlanması. Öğrenci ve öğretmenlerin internet altyapılarının sağlam olması gereklidir. Ayrıca teknolojik okur yazarlık yönünden kendilerini geliştirmesi gereklidir. Çocukların teknolojik imkanlarının artırılması ve teknolojinin öğretilmesi.” (f=6)

“Daha çok iletişim ve aileler daha yardımcı olmalı. Sosyal medyanın kullanımının yanında küçük grupla eğitim çalışmaları yapılabilir. Aile etkileşimi. Aile ile iş birliği gerekiyor. Öğrenme öğretme sürecinin boyutlarının geliştirilmesi için uzaktan eğitim altyapısının, fırsat eşitliğinin, öğretmen ve öğrenci motivasyonunun ve tüm eğitim paydaşlarının sürece dahil edilmesi gerekir.” (f=5)

“Her eve internet her öğrenciye bilgisayar ya da tablet sağlanır öğretmenler dijital içerik geliştirme konusunda eğitilirse verim alınır. Mesleki Beceri Eğitimleri verilebilir. Öğrenme süreci bir çok boyutu içinde barındırır. Bu boyutların tek taraflı kalmaması her yönden desteklenmesi gerekir. Öğrenme ortamının önceden hazır olması için ders sonu gelecek konu hakkında bilgi verilmesi ve materyal hazırlığı. Teknolojik donanımı arttırmak Bu konuda öğretmen, öğrenci, veli eğitimi.” (f=5)

“Uzaktan eğitim yapılmamalı. Ekran başında uzaktan eğitim boşa çaba.”(f=2)

“Zaman ve kaynak ayrılmalı” (f=2)

Tablo 5. Uzaktan Eğitimin Etkililiğinin Değerlendirme Boyutlarının Geliştirilmesi İçin Görüşleriniz Nelerdir? Sorusuna Dayalı Görüşler

Temalar	Kodlar	f
Yönetmel	Hedef kazanımlara ulaşılması lazım	7
Çevresel	Aileye büyük görev düşmektedir	5
Eğitimsel	Eğitimin kalitesi yok değerlendirecek bir şey de yok	3
Ekonomik	Her öğrenciye internet ve teknoloji ortamı sağlanırsa daha kolay olur	3

Tablo 5.'de, Uzaktan eğitimin etkililiğinin değerlendirme boyutlarının geliştirilmesi için görüşleriniz nelerdir ? Sorusuna ilişkin katılımcı görüşleri ele alınmıştır. Buna göre katılımcıların büyük bir bölümü (f = 7) “*hedef kazanımlara ulaşılması lazım*” olarak ifade etmiştir. Katılımcıların; konuya ilişkin olarak kendi ifadelerinden birkaçı aşağıda verilmektedir.

“Milli Eğitim'in hedef kazanımlarına ulaşılması lazım. Çocukların dikkat süreleri bi soruyu ne kadar zamanda cevap verdikleri incelenebilir. Geçerli ve güvenilir bir değerlendirme açısından anında dönüt alınabilecek bir değerlendirme aracı olabilir. Uzaktan eğitimde etkililiği yaparak yaşayarak öğrenme şeklinde öğrencilerimizin sadece bilgisayar başında eğitime dahil olmalarından ziyade sürece tam olarak katılmaları. Her ders sonu, değerlendirme soruları ile pekiştirmek. Sınav sistemi geliştirilmeli. Uzaktan eğitimin etkinliğinin değerlendirilmesinde daha iyi bir istatistiksel sistem oluşturulmalıdır. Eğitimin tüm paydaşlarının değerlendirilmesi sisteme dahil edilmelidir. Yalnızca öğretmen ve öğrenci değerlendirmesi bu durumda yetersiz kalır.” (f=7)

“Aileye çok görev düşüyor. Veli işbirliği. İletişimin artırılması. Okul aile iş birliği ve ciddi bir teknolojik eğitim verilmeli ailelere ve öğretmenlere.”(f=5)

“Uzaktan eğitimde değerlendirmeye gerek bir eğitim kalitesi zaten yok neyi değerlendireceğiz. Değerlendirme çok etkili olmamaktadır. Değerlendirilecek bir şey yok.” (f=3)

“Uzaktan eğitimde eğer öğrencinin internet imkanı varsa değerlendirme daha kolay olacaktır. Online ölçüm envanterleri ile yapılabilir. Teknolojik donanım.” (f=3)

Verilen diğer cevaplar ise;

“ Bir fikrim yoktur” (f=2)

Tablo 6. Eğitimde Teknolojik Destek Nasıl Olmalıdır? Sorusuna Dayalı Görüşler

Temalar	Kodlar	f
Sosyal ve ekonomik	Her öğrencinin gereken teknolojiye sahip olması sağlanmalı	17
Çevresel	Gönüllü ve diğer kaynaklardan destek alınmalı	3

Tablo 6.'de, Eğitimde teknolojik destek nasıl olmalıdır? Sorusuna ilişkin katılımcı görüşleri ele alınmıştır. Buna göre katılımcıların büyük bir bölümü (f = 17) “Her öğrencinin gereken teknolojiye sahip olması sağlanmalı” olarak ifade etmiştir. Katılımcıların; konuya ilişkin olarak kendi ifadelerinden birkaçı aşağıda verilmektedir.

“İnternet ağının güçlü olması şart. En basiti dağ köyünde yaşayan bir çocuk uzaktan eğitim alıyorsa bunun için evinde bu teknolojiye sahip olması şart. İnternet erişimi ücretsiz olmalı. Öğrencilere internet ve cihaz edindirme. Her öğrencinin eşit şekilde erişim ve cihaz imkanı olmalı. Devlet interneti olmayan ailelere yardımcı olabilir. İmkanları eşitleyerek. Meb’in tüm okullara aynı şekilde imkan sunması ve tüm öğrencilerin eşit fırsatlar altında eğitim görmeleri gerekmektedir. Görsel işitsel destek eğitim çalışmalarının teknolojiye kullanılması.” (f=17)

“Gönüllü kaynaklardan destek alınması. Hem gönüllü kaynaklardan hem de diğer kaynaklardan destek sağlanmalı.”(f=3)

Tablo 7. Eğitimde Teknoloji Nasıl Kullanılmalıdır? Sorusuna Dayalı Görüşler

Temalar	Kodlar	f
Eğitimsel	Amaç doğrultusunda	14
	Destek olarak	3
	Sürekli ve aktif olarak	3

Tablo 7.'de, Eğitimde teknoloji nasıl kullanılmalıdır? Sorusuna ilişkin katılımcı görüşleri ele alınmıştır. Buna göre katılımcıların büyük bir bölümü (f = 14) “amaç doğrultusunda” olarak ifade etmiştir. Katılımcıların; konuya ilişkin olarak kendi ifadelerinden birkaçı aşağıda verilmektedir.

“Öğrenmek için kullanılmalı oyun aracı olmamalı. Süreli, faydalı. Teknoloji bilinçli bir şekilde kullanılmalıdır. Teknolojinin faydalarından yararlanmaya dönük programlar hazırlanıp öğrencilere teknolojiyi ve içerisindeki kaynakları nasıl kullanmaları gerektiğine dair bilgilendirmeler verilmelidir. Teknolojinin kaynakları ile öğrencilere öğrenme ortamlarında daha somut deneyimler yaşatmak önemli bir nokta olabilir. Sınırlı amaçlı dikkatli gözetimli. İhtiyaç durumunda kullanılmalıdır. Gerekli olduğu müddetçe. Amaçları doğrultusunda sıkça. Gerekli zamanlarda kullanılmalı.” (f=14)

“Teknolojik her türlü destek olarak. Dijital okur yazarlık dersleri olmalı. Genel anlamda kazanımlara ulaşmada öğrencinin ilgisini derste tutacak bir etken olmalı teknoloji.” (f=3)

“Aktif olarak kullanılmalı. Etkinlik değerlendirmesi olarak kullanılabilir . Sürekli ve aktif” (f=3)

Tablo 8. Mevcut Uzaktan Eğitim Sistemi (EBA) Nasıl Değerlendiriyorsunuz? Sorusuna Dayalı Görüşler

Temalar	Kodlar	f
Eğitimsel	Etkin bir uygulama	8
	İçerik zenginleştirilmeli	6
	Donanım olarak yetersiz	6

Tablo 8.'de, Mevcut uzaktan eğitim sistemi (EBA) nasıl değerlendiriyorsunuz? Sorusuna ilişkin katılımcı görüşleri ele alınmıştır. Buna göre katılımcıların büyük bir bölümü (f = 8) “etkin bir uygulama” olarak ifade etmiştir. Katılımcıların; konuya ilişkin olarak kendi ifadelerinden birkaçı aşağıda verilmektedir.

“Etkin bir uygulama. Verimli olduğunu düşünüyorum. Güzel bir uygulama. Başarılı bir uygulama. Faydalı buluyorum. Yerinde ve başarılı bir uygulama. Genel olarak yeterli .” (f=8)

“İçerik zenginleşmeli. Okul öncesine yönelik etkinliklere daha fazla yer verilmeli ve çocukların izlemeye yönelik değil de daha içinde olacakları etkinlikler olmalı. Gayet geniş bir platform. İçerikler geliştirilebilir. Daha bütüncül daha kapsayıcı bir sistem oluşturulabilir. Geliştirilmesi gerekiyor. Şu anda mevcut EBA sistemi daha kullanılabilir hale geldi ancak sürekli güncellenmesi ve daha da geliştirilmesi gerekmektedir.” (f=6)

“Ziya Selçuk sayesinde kısa sürede geliştirildi ama donanım olarak yetersiz. Yetersiz. Çok sık donmalar oluyordu. Yetersizdi. Çok zayıf kalıyor. Katkısı düşük.” (f=6)

Tablo 9. Sizce Uzaktan Eğitim Sistemi (EBA) nin Eksikleri Ve İyi Yönleri Nelerdir? Sorusuna Dayalı Görüşler

Temalar	Kodlar	f
Eğitimsel	Yeterli değildi	10
	Yeterliydi ve ulaşım kolay olması iyi yönüydü	6
Teknolojik	Bağlantı sorunları çok yaşandı	4

Tablo 9.'da, Sizce uzaktan eğitim sistemi (EBA) nin eksikleri ve iyi yönleri nelerdir? Sorusuna ilişkin katılımcı görüşleri ele alınmıştır. Buna göre katılımcıların büyük bir bölümü (f = 10) “Yeterli değildi ” olarak ifade etmiştir. Katılımcıların; konuya ilişkin olarak kendi ifadelerinden birkaçı aşağıda verilmektedir.

“Eğlenceli ancak her gelişim alanına hitap etmiyor. Ve her yıl yeni şeyler eklenmeli. Çok yetersiz. Donanımlı ama yeterli değil. Eba'nın içeriğinin biraz daha genişletilmesi gerekir. Alınan kurs eğitimleri videolarına kendi hesabımız üzerinden tekrar erişebilme imkanının olmaması eksik yönü. İçerik çok eksik ve sistem oldukça sekteye uğruyor. Uzaktan eğitim sürecinde EBA altyapısının daha da güçlendirilmesi gerektiği görüldü. İçerik açısından da zenginleştirilmesi önemli. Ancak raporlama kısımlarının olması istatistiksel açıdan süreci görmeye yarar sağladı.” (f=10)

“Bence yeterli eksik değil öğrencinin ulaşımına kolay. Öğretmen ve öğrenciler için geniş bir eğitim ağı. Kazanımlara ulaşma ve değerlendirmede güzel kaynaklar mevcut. Ders içi etkinlikler artırılabilir. İyi yönleri alıştırmalar ulaşılabilirliğin kolay olması. Başarılı. Çocuk istediği zaman kaynaklara ulaşabiliyor. Neredeyse tüm konulara ulaşıyor.” (f=6)

“ Bağlantı sorunları olması biraz zorluyor. Canlı derslere girişte sıkıntı çok yaşandı. Ağır bir program kasma yapıyor. Eba güzel ve yeterliydi ancak teknolojik sorunlar oldu. Yoğunluğu olunca bağlanması sorunu vardı.” (f=4)

Tablo 10. Sizce MEB Uzaktan Eğitim Sistemini Nasıl Tasarlamalıdır? Sorusuna Dayalı Görüşler

Temalar	Kodlar	f
Teknolojik	Çocukların aktif olarak katılımlarını sağlayacak ve ulaşılabilir bir şekilde	12
Eğitimsel	İçerik ekleyerek	8

Tablo 10.'de, Sizce MEB uzaktan eğitim sistemini nasıl tasarlamalıdır ? Sorusuna ilişkin katılımcı görüşleri ele alınmıştır. Buna göre katılımcıların büyük bir bölümü (f = 12) “çocukların aktif olarak katılımlarını sağlayacak ve ulaşılabilir şekilde” olarak ifade etmiştir. Katılımcıların; konuya ilişkin olarak kendi ifadelerinden birkaçı aşağıda verilmektedir.

“Her yaş grubuna uygun çocukların aktif olarak katılacakları şekilde. Tasarım güzeldi ama öğrencilere ulaşamadı ulaşılabilirliğinde sağlanması gerekir. Kolay erişilebilir, öğrencilerin önceden öğrendikleri konularla ilgili kendini değerlendirdiği sorular olmalı, öğrenciler eksik yönlerini görebilmeliler. Her öğrenciye ulaşılabilirliği ve içeriğin donanımlı olması. Ulaşılabilir, eşit, adil olması gerekir. MEB uzaktan eğitim sürecinde fırsat eşitsizliğini tamamen ortadan kaldırarak ve eksik olduğunu gördüğümüz öğrenci öğrenmelerini gerçek anlamda değerlendirilmesi süreçlerini düzenleyerek tasarlanmalıdır. Eğitim ve öğretimin önemli bir unsuru da değerlendirme ve dönüt aşamasıdır. Değerlendirmenin yapılamadığı, öğrenciyi aktive eden bir unsurun olmadığı eğitim öğretim süreci eksik kalır.” (f=12)

“Eğitim bilişim ağına içerik eklenerek. Daha dolu içeriklerle zenginleştirilerek. Daha renkli içerikler eklenerek. Çok boyutlu olarak hazırlanmalı öğrenciler için gerekli destek sağlanmalı.” (f=8)

Tablo 11. Sizce Uzaktan Eğitim Sisteminde Öğretmenlere Düşen Görevler Nelerdir? Sorusuna Dayalı Görüşler

Temalar	Kodlar	f
Eğitimsel	Öğrencilerine iyi bir rehber ve lider olmaları gerekmektedir	20

Tablo 11.'de, Sizce uzaktan eğitim sisteminde öğretmenlere düşen görevler nelerdir ? Sorusuna ilişkin katılımcı görüşleri ele alınmıştır. Buna göre katılımcıların hepsi (f = 20) “Öğrencilerine iyi bir rehber ve lider olmaları gerekmektedir” olarak ifade etmiştir. Katılımcıların; konuya ilişkin olarak kendi ifadelerinden birkaçı aşağıda verilmektedir.

“Öğrencilere daha iyi rehberlik. Öğretmen uzaktan eğitimde öğrencisine iyi bir rehber olmalı ve çocuğun derse katılımını sağlamalıdır. Öğretmen branşına ve grubundaki çocukları düşünerek etkinlikler, uygulamalar deneyler tasarlamalı ve bunları çocukla karşılıklı yapabileceği bir düzen olmalıdır. Güdülenmeli onlar da çok daha istekli olmalı. Lider ve rehber olmalıdır. Öğrenciyi eldeki imkanlarla derste aktif tutmak, ve katılımı aksatmamak amacıyla tedbirlerini almak. İyi bir lider ve rehber olmalı ve her öğrencisine ulaşabilmeli” (f=20)

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç

Araştırmanın yapıldığı katılımcıların verdikleri cevaplara göre elde edilen bulgular şu şekildedir;

Araştırmada “uzaktan eğitimin uygulama sürecinde öğrenci başarısına etkisi nasıldır?” sorusu sorulduğunda “olumsuz etkileri olmuştur ” cevabının yoğun olarak verildiği görülmüştür. Buna göre uzaktan eğitimin

uygulanması süreci öğrenci başarısını olumsuz olarak etkilemiş olmakla eksikliklerin tespit edilerek gerekli önlemlerin alınması gerekmektedir.

Araştırmada “Uzaktan eğitimde verilen eğitimin verimliliği ve kaynakların etkili kullanımı nasıl değerlendirilmektedir? Sorusu sorulduğunda “verimsiz ve çok kötü” cevaplarının yoğun olarak verildiği görülmektedir. Buna göre uzaktan eğitim sürecinde kaynakların etkili olarak kullanılmadığı görülmektedir. Verimliliği artırmak açısından kaynakların etkili kullanımı açısından tedbirler alınmalı ve uygulamaya konulmalıdır.

Araştırmada “Uzaktan eğitimin etkililiğinin amaç ve içerik boyutlarının geliştirilmesi için görüşleriniz nelerdir? Sorusu sorulduğunda “geliştirilmeli” cevaplarının ağırlıklı olarak verildiği görülmekle uzaktan eğitimdeki verimliliği artırmak için içerik boyutları geliştirilmelidir.

Araştırmada “Uzaktan eğitimin etkililiğinin öğrenme-öğretme süreci boyutlarının geliştirilmesi için görüşleriniz nelerdir? Sorusu sorulduğunda “internetten herkes ulaşabilmeli ve her evde bilgisayar olmalı” cevaplarının yoğun olarak verildiği görülmüştür. Buna göre Uzaktan eğitimdeki verimi artırabilmek için bütün öğrencilerin internete erişimlerinin sağlanması gerekmektedir.

Araştırmada “Uzaktan eğitimin etkililiğinin değerlendirme boyutlarının geliştirilmesi için görüşleriniz nelerdir? Sorusu sorulduğunda “hedef kazanımlara ulaşılması lazım” cevaplarının yoğun olarak verildiği görülmektedir. Buna göre uzaktan eğitimdeki etkililiğin artırılması için belirlenen hedef kazanımlara ulaşılabilmesi için gerekli düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

Araştırmada “Eğitimde teknolojik destek nasıl olmalıdır? Sorusu sorulduğunda “Her öğrencinin gereken teknolojiye sahip olması sağlanmalı” cevaplarında yoğunlaşma olduğu görülmektedir. Buna göre eğitimde teknolojik destek her öğrencinin gerekli teknolojiye sahip olmasının sağlanması ile gerçekleştirilecektir.

Araştırmada “Eğitimde teknoloji nasıl kullanılmalıdır? Sorusu sorulduğunda “amaç doğrultusunda” cevaplarında yoğunlaşma olduğu görülmektedir. Buna göre eğitimde teknoloji amaç doğrultusunda kullanılmalıdır.

Araştırmada” Mevcut uzaktan eğitim sistemi (EBA) nasıl değerlendiriyorsunuz? Sorusu sorulduğunda “etkin bir uygulama” cevaplarının yoğun olarak verildiği görülmektedir. Buna göre mevcut eğitim sistemi olan (EBA) etkin bir uygulama olarak görülmektedir.

Araştırmada “Sizce uzaktan eğitim sistemi (EBA’ nın eksikleri ve iyi yönleri nelerdir? Sorusu sorulduğunda “Yeterli değildi ” cevaplarının yoğun olarak verildiği görülmektedir. Buna göre mevcut uzaktan eğitim sistemi tam olarak yeterli bulunmamaktadır.

Araştırmada “Sizce MEB uzaktan eğitim sistemini nasıl tasarlamalıdır ? Sorusu sorulduğunda “çocukların aktif olarak katılımlarını sağlayacak ve ulaşılabilir şekilde” cevaplarının yoğun olarak verildiği görülmektedir. Buna göre MEB uzaktan eğitim sistemini bütün öğrencilerin aktif olarak katılımlarını ve ulaşmalarını sağlayabilecek şekilde tasarlamalıdır.

Araştırmada “Sizce uzaktan eğitim sisteminde öğretmenlere düşen görevler nelerdir? Sorusu sorulduğunda katılımcıların tamamının “Öğrencilerine iyi bir rehber ve lider olmaları gerekmektedir” cevabını verdikleri görülmektedir. Buna göre uzaktan eğitim süreci de öğretmenlerin öğrencilerine hem iyi bir rehber olmaları hem de liderlik etmeleri gerekmektedir.

5.2. Tartışma

Araştırmada öğretmenlerin çoğunun kendini uzaktan eğitim konusunda yeterli olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Yadigar (2010) uzaktan eğitim programlarının etkililiğinin değerlendirilmesi üzerine yaptığı yüksek lisans tezinde uzaktan eğitimde görev yapan öğretmenler başarılı olmuştur. Bunun yanında araştırma sonucuna göre fırsat eşitsizliği, alt yapıdaki eksiklikler ve materyal eksikliklerinden dolayı uzaktan eğitim süreci istenen başarıya ulaşmamıştır. İsmail’a göre, (2011) eğitimdeki sorunları çözmek için bilişim teknolojilerinin kullanılması gerekmektedir. Uzaktan eğitim ile sanal laboratuvarlar kurularak materyal eksikliğini giderilerek, fiziki alt yapı sorunlarının çözülebileceği ve böylece uzaktan eğitim ile öğrencilere aynı standartta eğitim sunulabileceğini belirtmektedir. Kılınç (2015) “Uzaktan eğitim uygulamalarının etkililiği üzerine bir araştırma” üzerine yaptığı çalışmada, çalışma grubundaki öğrencilerde başarı durumlarına bakıldığında geleneksel öğretim ile uzaktan öğretim yönteminde eşit bir şekilde başarıya ulaşılmıştır.

Horzum (2003)’un Öğretim Elemanlarının İnternet Destekli Eğitime Yönelik Düşüncelerini incelediği çalışmasında, uzaktan eğitim yönteminde en çok kullanılan öğrenme ortamı internettir (Alakoç 2001).

Uzaktan eğitimde öğrenci ve öğretmenin ayrı mekanlarda olması, öğrencinin kendi öğrenmesinden sorumlu olması, yalnızlık, dikkat dağıtan faktörler, motivasyon sorunu, yüz yüze iletişimdeki sinerjideki eksiklik gibi sorunlar bu temel dil becerilerinin kullanımını olumsuz olarak etkilemektedir (Elcil ve Şahiner, 2014: 31).

5.3. Öneriler

Uzaktan eğitimin uygulanması süreci öğrenci başarısını olumsuz olarak etkilediği için eksikliklerin tespit edilerek gerekli önlemlerin alınması gerekmektedir.

Uzaktan eğitim sürecinde verimliliği artırmak açısından kaynakların etkili kullanarak gerekli tedbirler alınmalı ve uygulamaya konulmalıdır.

Uzaktan eğitimdeki verimliliği artırmak için içerik boyutları geliştirilmelidir.

Uzaktan eğitimdeki verimi artırabilmek için bütün öğrencilerin internete erişimlerinin sağlanması gerekmektedir.

Uzaktan eğitimdeki etkililiğin artırılması için belirlenen hedef kazanımlara ulaşılabilmesi için gerekli düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

Her öğrencinin gerekli teknolojiye sahip olması için gerekli imkanlar sağlanmalıdır.

Eğitimde teknoloji, amaç doğrultusunda kullanılmalıdır.

MEB uzaktan eğitim sistemini bütün öğrencilerin aktif olarak katılımlarını ve ulaşmalarını sağlayabilecek şekilde tasarlamalıdır.

Uzaktan eğitim süreci de öğretmenlerin öğrencilerine hem iyi bir rehber olmaları hem de liderlik etmeleri gerekmektedir.

KAYNAKLAR

1. Açıkgöz, K.Ü. (2000). *Etkili öğrenme ve beslenme*. İzmir: Kanyılmaz Matbaası
2. Ağır, F., Gür, H. Ve Okçu, A. (2008) *Özel okullarda ve devlet okullarında çalışan ilköğretim öğretmenlerinin uzaktan eğitime karşı tutumlarının belirlenmesi*. The 8th International Educational Technology Conference, IETC 2008 Proceedings (370-375), May 6th – 9th 2008, at Anadolu University in Eskişehir.
3. Akgül, M. (2000). *Türkiye İnterneti: 6. yılında bir değerlendirme*. [Online] Available: <http://web.bilkent.edu.tr/turkce/Yazilar/cbt/yil6.html>
4. Alakoç, Z. (2001). *Uzaktan Öğretim ve Bir Uygulama*. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Basılmamış Doktora Tezi. İstanbul.
5. Aldım, Ü. F. (2013). *Uzaktan Eğitim ve Tarihsel Gelişimi. Doktora Semineri*. İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Sınıf Öğretmenliği Bölümü. Malatya.
6. Berkant, H. G. (2013). Öğretmen adaylarının bilgisayara yönelik tutumlarının ve öz- yeterlik algılarının ve bilgisayar destekli eğitim yapmaya yönelik tutumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *The Journal of Instructional Technologies & Teacher Education*, 3, 11-22.
7. Bernard, R., İbrahim, P., Lou, Y., ve Borokhovski, E (2004). Bir bentodolojik Moras mı? Nasıl yaparız Uzaktan Eğitimde Nicel Araştırmaları Geliştirmek. *Uzaktan Eğitim*, 25 (2), 175-198
8. Chung, SH ve Khor, ET (2015). Etkileşimli Mobil Geliştirme-Liçinde uygulama kazanma Dmesafe Eğitim Yoluyla Öğrenme nesnelere Yaklaşmak. In *Yeni Eğilimlerinde Akıllı Bilgi ve Veri tabanlı Sistemler* (s. 373-380). Springer Uluslararası Yayıncılık
9. Croop, F. (2000). *Effects on attitudes toward computer programming of using javaversus C++ to teach introductory programming to non-computer science majors*. In Proceedings of International Conference on Mathematics/ Science Education and Technology, AACE.
10. Çavuş, H. ve Gökdaş, İ. (2006). Eğitim fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin internetten yararlanma nedenleri ve kazanımları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 56-78.
11. Deryakulu, D. (2004). *Epistemolojik inançlar*. Yıldız Kuzgun ve Deniz Deryakulu (Ed.) içinde, *Eğitimde bireysel farklılıklar* (ss.259-288). Ankara: Nobel Yayınları.
12. Ertürk, S. (1972). *Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: Yelkentepe Yayın

13. Falowo, R. O. (2007). Factorsimpedingimplementation of web-baseddistancelearning. *AACE Journal*,15(3), 315-338.
14. Fidan, N. ve Münire, E., (1994). *Eğitime Giriş*, Ankara: Meteksan.
15. Hakan, Ayhan, Sözer, Ersan, Kaya, Zeki, Gültekin, Mehmet ve Anıl, Handan (1997), *Açıköğretim Lisesi Uygulamasının Değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış Araştırma), Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü ve Film Radyo Televizyonla Eğitim Başkanlığı.
16. Hauser, L. (2013). NitelAraştırma Uzaktan EğitimÖn: An Analizi Dergi Edebiyatı 2005 –2012. *Amerikan Uzaktan Eğitim Dergisi* , 27 (3), 155-164.
17. Holmberg, B. (1985). *Uzaktan Eğitimin Durumu ve Eğilimleri* .Lund: Lector Yayıncılık.
18. Holmberg, B. (1989), “*TheoryandPractice of DistanceEducation*”, London/New York: Rodledge.
19. Hwang, G.,Vu, P. veChen, C.(2012). An Çevrimiçi Oyun Yaklaşımı Ben MPROving Öğrenci Learning Web Tabanlı Problem Çözme Faaliyetlerinde Performans. *Bilgisayar ve Eğitim*, 59, 1246- 1256
20. İlhan, M., Demir, S. ve Arslan, S. (2013). Öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitime yönelik tutumları ile epistemolojik inançları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 3(2), 1-22.
21. İşman, A. (2011). *Uzaktan Eğitim*(Geliştirilmiş 4.baskı). Pegem Yayıncılık.
22. Kaya, Z. (1996), *Uzaktan Eğitimde Ders Kitapları* (Açıköğretim Lisesi Örneği), Ankara: Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Baslı Atölyesi.
23. Kaya, Z. (2002). *Uzaktan eğitim*. Ankara: Pegem A Yayıncılık. Mustafa FİDAN
24. Keegan, D. 1986. *Thefoundations of distanceeducation*. London: CroomHelm.
25. Kesim, M. (2002). *Herkes İçin Her Yerde Her Zaman Etkin Öğrenim: E-Öğrenme*. Açık ve uzaktan eğitim sempozyumu 23-25 Mayıs 2002. [Sempozyum CD’si kullanılmıştır].
26. Kışla, T. (2005). *Üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik tutumları*.Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
27. Koohang, A. A. (1989). A study of attitudestowardcomputers: Anxiety, confidence, likingandperception of usefulness. *Journal of Research on Computing in Education*, 22(2), 137-150.
28. Koper, R. (2015). *Öğrenciler NasılÖğrenmek İstiyorum Çevrimiçi Uzaktan Eğitim? profil oluşturmaÖğrenci Ön e-alıntılar*. Uluslararası Açık ve Dağıtılmış Öğrenme Araştırmaları İncelemesi , 16 (1)
29. Korkmaz, Ö. ve Altun, H. (2013). Mühendislik ve BÖTE öğrencilerinin bilgisayar programlama öğrenmeye dönük tutumları. *TheJournal of AcademicSocialScienceStudies*, 6(2), 1169-1185.
30. MEB (2020). *Örgün eğitim istatistikleri 2019-2020*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
31. MEB. Milli Eğitim Bakanlığı (1982), *Yaygın Yüksek Öğretim Kurumu (YAYKUR)*, Ankara: Mesleki ve Teknik Açıköğretim Okulu Matbaası.
32. Moore, M. G. (1989). Editorial: Three types of interaction. *AmericanJournal of DistanceEducation*,3(2), 1-6.
33. Moore, M. G.,&Kearsley, G. (2011). *Distanceeducation: A systemsview of onlinelearning*(3th Editon). Belmont, CA: Wadsworth Publishing Company.
34. Newby, T. J.,Stepich, D. A., Lehman, J. D., &Russell, J. D. (2013). *Instructionaltechnology forte achingandlearning: Designinginstruction, integratingcomputersandusingmedia*(Third edition). EnglewoodCliffs, NJ: Prentice-Hall.
35. Nichols, M. (2003). *A theory of eLearning*. *EducationalTechnology&Society*, 6(2), 1–10.
36. Parkinson, B.,Fischer, A. H., &Manstead, A. S. R. (2005). *Emotion in socialrelations: Cultural, group, andinterpersonalprocesses*. New York, NY: PsychologyPress.
37. Perraton, H. (2000), “A TheoryforDistanceEducation” Prospects XI, 1.Schommer, M. (1990). Effects of beliefsaboutthenature of knowledge on comprehension. *Journal of EducationalPsychology*, 82, 498-504.

38. Sönmez, V. (2004). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. Ankara: Anı Yayıncılık.
39. Şahin, M. C. ve Schreglmann, S. (2012). BÖTE bölümü öğretmen adaylarının bilgi ve iletişim teknolojilerinden yararlanma düzeyleri: *Çukurova üniversitesi örneği*. *Abant İzzet Baysal Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(2), 247-258.
40. Şen, B., Atasoy, F. ve Aydın, N. (2010). Düşük maliyetli web tabanlı uzaktan eğitim sistemi uygulaması. *Akademik Bilişim 2010*, Muğla Üniversitesi, Muğla.
41. Tan, Ş. (2006). *Öğretimde planlama ve değerlendirme*(10. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
42. Ural, O. (2007). Attidues of graduate studentstowarddistanceeducation, educational Technologies andindependentlearning. *Turkish Online Journal of DistanceEducation*8(4)
43. Varış, F. (1991), *Eğitim Bilimine Giriş*, Ankara: Ankara Üniversitesi Yayınları.
44. Yalın, H. İ. (2005). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
45. Zawacki-Richter, Ö. (2009). Araştırma bölgeleri Mesafe Ed'de eğitim: bir Delfi Saplama y.*Bu Uluslararası Ar e-Açık ve Dağıtılmış Öğrenmede Araştırmaya bakış* , 10 (3).